

ficația lui superioară. Apostolia bătrânilor nu prea râvnia pungile pline! Mai ales nu din visteriile statului. Dascălii lui Ion Pop Reteaganul își fac rost în viață pe alte căi decât acelea ale ploii bugetare. Și cu toate acestea își țineau copiii la învățătură, se mențineau la nivoul social convenit, dădeau suflet odraslelor ce ieșeau din școala lor, tăceau, trudeau, luminau aievea și nu umpleau văzduhul cu vaterile lor și cu încredințările lor. — Nu zicem însă că am dori și acum pentru dascăli aceeași salarizare, făcută pe aceleași căi. Doamne ferește! Fiindcă vrednic este lucrătorul de plata sa, în această privință socotim că ar fi o fărâdelege să se facă o deosebire de retribuție între dascălii de stat și cei confesionali. Noi dorim un singur lucru: Școala creștină în spiritul ei larg, fecund, înălțător, creator de individualități ferme, dintr'o bucată, să fie deșteptată cât mai grabnic din somnul cel de moarte, în care-o adânciră nebunii ei dușmani!

Asta o dorim în interesul neamului, a cărui deplină însănătoșare morală nicicând nu va veni dela școlile de stat, ce s'au dovedit a fi „adevărate centre și pepiniere ale viciului“ (Sir Ioshua Fits), dascălii de stat având funesta menire de „a cârmui școale de criminali și a întări împărăția păcatului“, cum spunea profesorul James, într'o cuvântare ținută la universitatea din Chicago. Din nefericire noi nu facem excepție dela o atare regulă generală, precum știm din înspăimântătoare lucruri ce s'au relevat relativ la imoralitatea tineretului nostru de școală. Aceleași cauze produc fatal aceleași efecte, dela plâpânde vlăstare începătoare într'ale învățământului și până la adulții osândiți să fie asfixiați de aberațiile cutărui rabi al pseudoștiinței, ori intoxicați de veninul prostiei sfătoase a cutărui manual nerumegat ce „luminează“ pe bieții elevi că Maica Domnului și sf. Paraschiva reprezintă pe Venus; sfântul Petru pe Mercur; sf. Ilie cel schiop pe Vulcan ș. a. după cum denunță d. R. Dianu acest lucru cetitorilor ziarului „Curentul“ (Nr. 837 c.) și după cum s'ar putea denunța lumii noastre creștine atâtea alte cazuri asemănătoare.

Părinții, cari țin la creșterea sănătoasă a mlădițelor lor, ar fi vremea să-și facă chestie de conștiință din chestia școlii creștine. Acea „gravissima obligatio“ de a se îngriji de educația religioasă și morală a copiilor, amăsurat prevederilor codicelui de Drept bisericesc apusean (can. 1113) îi privește și pe părinții copiilor români uniți. Asemenea și opreliștea cuprinsă tot acolo (can. 1374) de a-i lăsa să cerceteze școli acatolice, neutre, mixte, fără îngăduința bine cumpănită a vlădicilor. — Ori doară noi suntem de fapt Graeci sine lege vagantes?

Preoți cu crucea'n frunte, căci oastea e creștină!...

Biserica dela Gâmbaș. Cititorii noștri își mai aduc de sigur aminte, că grație uneltirilor proselitiste — pe atunci încă în deplină eflorescență — ale agenților Preasfințitului Nicolae dela Cluj, biserica filiei noastre din Gâmbaș (jud. Alba) a ajuns mai acum vre-o trei ani, să fie ocupată cu forța în numele ortodoxiei dominante, iar mai apoi să fie închisă, până la altă dispoziție, pentru ambele culte române.

Drepturile noastre asupra bisericii din Gâmbaș erau mai presus de orice discuție. Ne-a surprins deci foarte mult, când organele administrative au declinat dela sine onoarea de a se pronunța în chestiune, silindu-ne să deferim cazul justiției. Faptul acesta ne-a amarit profund, fiindcă însemna că credincioșii noștri din Gâmbaș să fie lipsiți pe timp mai îndelungat de binefacerea unui lăcaș mai responsabil pentru cultul divin, dar ne-am resignat, pentru că știam că un cuvânt al justiției, constituind o jurisprudență în cauză, ne poate fi de mare folos și în alte chestiuni similare.

De-acum justiția s'a pronunțat și în a doua instanță, având bunii noștri Gâmbășeni câștig de cauză pe toată linia. Forul întâiu se pronunțase încă mai demult, respingând acțiunea ortodoxiei și obligând-o la plățirea cheltuielilor în suma de 29,000 Lei, dar apelându-se această sentință a trebuit să așteptăm și verdictul forului de a doua instanță. A venit acum și Tribunalul din Alba-Iulia și confir-

mând sentința forului prim a obligat printr-o hotărâre să plătească alte 15 mii Lei în apelată. Iar biserica dela Gâmbaș a rămas acum definitiv în proprietatea stăpânului de totdeauna și cu aceasta s'a mai înălțat un capitol al sbuciumărilor neostoiatei selitismului ortodox, care — ne mai sprijinul guvernului — a început să se lească de-abinele.

Inregistrând cu deosebită satisfacție rezultat, ne bucurăm din inimă alături dela Gâmbaș și le dorim ca în timpul scurt să se poată regăsi cu toții frățespreună în fața altarului comun pe care nu ridicat spre sminteală și osândă, ci spre închinare în fața Atotputernicului făcătoare drepte.

Chestia catehetică în Sinodul Sibiiu. Adunarea eparhială din acea mitropolie sibiene s'a ocupat în chestiune deosebit și cu chestiuni de pastorație dându-se în acest scop și la reînvierea monastice pe teritoriul Ardealului.

Multă atenție s'a dat din partea și chestiunii învățământului religios, pe care crede absolut insuficient, socotind că greșită îndrumarea, mai mult înțeleasă ce i-se dă din partea ministerului instrucției publice. Sesizată asupra acestor neajunsuri din partea unui referat susținut de către carul mitropoliei, arhierul Vasile Stăniloș Bлага, fostul inspector școlar de țară, a adus în chestiune următoarele probleme cari e bine să fie cunoscute și din partea cetitorilor noștri:

1. Se invită Consiliul eparhial să vină cu toată energia la locurile cu deficiențe în învățământului religios în școlile primare și să se dea importanța cuvenită.

2. Adunarea eparhială să interzică autoritatea superioară a statului să interzică și completeze predarea religiei în școlile de toate categoriile așa dupăcum o interesele bisericii noastre ortodoxe, identice cu cele ale conservării și progresului neamului și statului.

□ □ Foiața „Unirii“ □ □

Din țara sf. Augustin

Congresul euharistic internațional dela Cartagina*)

de Dr. Ioan Bălan

E foarte greu să înșiri chiar și numai momentele cele mai înălțătoare dela o astfel de adunare de înalt ordin spiritual, care a ținut să scoată în evidență puterea ce o dă Isus în sfânta cuminecătura oamenilor credincioși. De aceea, ne restrângem la puține momente, cari ar fi păcat să rămână necunoscute cetitorilor „Unirii“.

*

Deși s'a ținut congresul în Africa, pe care oamenii și-o închipuie, pe nedreptul, cam ciudată, totuși a venit aici lume din multe părți: 7 cardinali, 120 episcopi, 300 canonici, 3000 preoți, iar la procesiunea de Duminecă seara, gazele neprietene bisericii, ca „La Dépêche Tunisienne“, spun că au fost 60,000 oameni.

Ce figuri distinse s'au văzut aici. Cardinalul Lépiciet, delegatul Sfântului Părinte, cu

*) Cu deosebită bucurie publicăm aceste creștături ale păr. canonic Dr. Ioan Bălan, care a avut — cum știm — fericirea să poată participa la frumoasa manifestare de viață a catolicismului de pe pământul, stropit atât de bogat cu sânge de martiri, din Africa sfântului Augustin.

N. R.

colegii săi Hlond, Lavitrano, Mac Rory, Ascalesi, Van Roey și Charost; episcopii Baudrillart, Ruch, Tissier cu venerabilul Mac Kinley din Australia, pe cari cei 82 de ani nu l-au împiedecat să facă un drum așa de lung; prietenul nostru, abatele Zavora, și atâtea alți prelați din toate neamurile, au afirmat și de astădată caracterul internațional, bazate pe stimă și iubire reciprocă, ce este biserica adevărată.

*

Cartagina, unde s'a ținut congresul, e numai umbra trecutului, prin care se respiră câteva case foarte drăgute, în cari își fac vilegiatura locuitorii din Tunis. Cădiri mai noi sunt catedralele primatiale, dată în grija părinților albi, adevărați îngeri ai Africii, cari au aici seminar și te cuceresc la prima întâlnire cu fața lor plină de sănătate și veselie și cu haina lor așa de asemănătoare cu a Musulmanilor. Mai este aici o casă a surorilor albe, păzitoarele capelei ridicate pe locul, unde sfânta Monica vărsa lacrimi fierbinți pentru întorcerea fiului său, când acesta pe furie fugia de sub ochii mamei la Roma. Carmelitele, surorile sfântului Iosif și Franciscanele încă au câte o casă; la cele din urmă învățașesutul câteva principese musulmane. Incolo, Cartagina e numai ruine și săpături, cari scot la iveală comori neprețuite, marturii ale unor vremi vechi, când acest oraș avea pe cei mai învățați și mai harnici bisericani ai Apusului. Aici e amfiteatrul, îngrășat cu sângele

martirilor, care a inspirat lui Tertulian așa de repetite ori adevărită: „Sanguis tyrum, semen christianorum“. Aici e majorum, cu osemintele sfintelor marpetua și Felicitas; basilica ridicată în sfântului Ciprian, unde a predicat de sfântul Augustin. Lângă ele este o altă Damous el Karita. Toate acestea fac mos și impunător monument apostolului de azi, Cardinalului Lavigérie, care a i-se sape pe piatra mormântului: „Olimnalis Sacrae Romanae Ecclesiae — Nui“

*

Dar aceste ruine, cu prilejul celor și-au avut rostul lor, așa de bine precum academicianul Louis Bertrand. Din evocat spiritele mari, cari au fost tregii bisericii creștine. Să ne amintim de marii scriitori, episcopi și marii apreciem influența lor asupra întregii două sinoade dela Cartagina sunt și codul bisericii orientale, chiar a celui cu Roma, iar dela Roma nici unul.

*

Plasarea oaspeților a fost o sarcină. Majoritatea preoților francezi și cle au fost aduși din fiecare dieceză că au fost așezați în corturi. Mulți au fost în Tunis, ori satele vecine, trebuind până la 40—50 Km. la zi.

Sălile pentru secții erau la mare și greu de găsit.

Scrisoare din Roma

Peregrinii noștri, după câteva zile fruse petrecute în Veneția și Florența, Luni, în 19 Maiu, au ajuns la Roma, unde au adăpostii într'un hotel foarte frumos — și chiar prea elegant pentru peregrini —, numit Minerva. Acelas lucru a fost și la Veneția, unde, în hotelul Danieli, ei au fost înulși peste așteptare.

După ce au făcut rugăciunile prescrise pentru dobândirea indulgențelor și au vizitat monumentele mai însemnate, Vineri dimineața s-a spus și s-au cuminecat în biserica Sfântului Petru, la mormântul apostolului, sub ghidaj pontificat de p. canonic Dr. Victor Aveiu. În ziua precedentă, toți peregrinii au asistat la liturghia celebrată de un sobor mare de al noștri la biserica sfinții Sergiu și Bacch, unde odihnesc osemintele nemuritoare ale episcop Ioan Inocențiu Micu.

*

Sâmbătă, în 24 Maiu, la orele 215 au primit în audiență de Sfântul Părinte. În domnișoarele — și o doamnă — au fost văzute în costum național, care a făcut cea mai excelentă impresie și a atras atențiunea tuturor. Peregrinii noștri au fost așezați în gobeletelor. Insoțit de Curtea sa, Sfântul Părinte a fost așteptat de peregrini în genunchi, dar nu s-au ridicat decât după ce Sfântul Părinte a părăsit sala. Fiecare a putut săruti mâna Papei, iar unii — teologii noștri de aici — au avut norocul de sfântul Părinte s'a înșurat de el mai deaproape.

E greu să dai și măcar într'un slab rezumat vorbele sfântului Părinte, care într'adevăr a vorbit ca un sfânt și ca un părinte. Așa cum următoarele: „Avem o bucurie specială să vă ați venit la Roma, mama tuturor bisericilor. Ați venit aici, nu numai pentru că istoria noastră are strânse legături cu Roma, dela care și numele nostru; ci ați venit ca să doborâți darurile anului jubilar, ca să vedeți bătrânul vostru părinte și să faceți mărturia credinței voastre. În semn de bucurie, mintele vostru vă dă la fiecare, drept amintire,

câte o medalie și binecuvântarea apostolică, iar conducătorul vostru vă va tălmăci cuvintele mele”.

După aceasta ne-a dat binecuvântarea apostolică și între urările noastre de „Trăiască Papa!” a părăsit sala, având să primească alte peregrinaje. P. canonic Dr. Ioan Coltor a tălmăcit cuvintele sfântului Părinte, pe cari peregrinii le-au primit ca o bogată ploaie de vară.

Trecând în curtea sfântului Damas, unde ne-am fotografiat în grup, vedeam cum poartă alți peregrini de toate neamurile. Era ora 3:45 după masă, și Sfântul Părinte încă nu isprăvisese cu programul fixat pentru înainte de amiază, ca să poată merge la masă.

*

În aceeași zi după amiază, peregrinii au plecat la Napoli, Pompeii, Sorrento, Insula Capri și Palermo. Reducerea de 50% pe căile ferate ce o acordă guvernul italian tuturor celor care merg în Sicilia, chiar și numai la Napoli, le dă posibilitatea să poată vedea regiunile cele mai frumoase ale Italiei.

Astfel de reduceri se dau aici necontenit, și ar trebui folosite și de oamenii noștri. Dacă peregrinii ar fi adăpostii în anumite case religioase, unde ieși cu 25-30 lire la zi, casă-masă, cei ce ar veni cu clasa a III-a, n'ar trebui să plătească mai mult de 8-9000 Lei pentru peregrinaj, iar cei din clasa a II-a — fără Sicilia, și tot în pensiune — ar scoate-o cu 11-12.000 Lei.

În număr foarte mare vin Francezii, cari au o asociație „Notre Dame de Salut” ce le organizează peregrinajele; apoi Nemții; adestori Polonezii; de vre-o câteva ori la an Ungurii. De ce n'am veni și noi mai des, căci aici orizontul se lărgește foarte mult, iar sufletul câștigă enorm, chiar dacă nu iei în considerare partea supranaturală.

Romanus.

DE IMBOLNAVIRI, guturaiu, răgușeală și laringită scăpați dacă luați totdeauna pastile ANACOT.

Aceste mizerii îți indicau însă rostul conștientului: studiarea trecutului la fața locului, pentru ca tu să iai pildă și să te rogi pentru pacea, în special pentru aceste părți, unde mai înainte, când aflau Musulmanii că un coreli-mar de al lor se pregătește să intre în biserica lui Hristos, îl tăiau în bucăți.

*

Tot programul congresului a ținut să fie se poate de practic, atât în adunările generale, cât și în secții. Dintre oratorii distinși ai adunărilor generale, academicianul Bertrand a fost savurat de zeci de mii de oameni (căci în el vorbește francezește și italienii muncitori). El a vorbit despre „biserica veche africană și renașterea ei în veacul al XIX-lea”. Mirabil a fost, când a citat vorbele sfântului Iustin spuse Donatiștilor: „Frate dragă, vino împărți cu mine moștenirea”, și când a înțeles asupra legăturii de dragoste din sfânta mincețură, care trebuie să unească toate popoarele. În secția orientală cei cinci oratori ai din ei fiind subsemnatul) au arătat suferințele bisericii lor în legătură cu sfânta mincețură și cu dreaptă credință.

*

Comitetul permanent, înainte cu 6 luni de acum, a trimis la Tunis pe membrul său, părinte Boubée din Societatea lui Isus, ca să organizeze, cu comitetul local, serbările. Fost-au părți, cari nu se vor uita în viață. De pildă, uciata celor 3000 de copii în haine albe, cari

au oferit frunze de palmieri martirilor, cari se odihnesc în amfiteatru, cântând:

Eufants des martyrs de Carthage

Nous luttons, comme eux, vaillament...

ori procesiunea bărbatilor, în tăcerea nopții, cu făclii în mâini, care așa de frumos reamintea epoca vieții crestine trăite în catacombe.

Ar fi păcat să nu se amintească procesiunea de încheiere, așa de frumos organizată, și făcută cu o distinsă pietate. Răsuna parcă peste toate văile, dealurile și mările cântarea:

Christus vincit, Christus regnat,

Christus, Christus imperat.

O altă cântare, tot latinească (pentru că aici mulți mireni cunosc cântări latinești), împrumutată din psalmul 116: „Laudate Dominum omnes gentes, laudate eum omnes populi”, era completată cu cântece franceze, engleze, italiene, germane, olandeze, spaniole, flamandeze și poloneze. Da, aici era de față liga adeverată a națiunilor, legate prin cea mai curată iubire frățască.

Cât de solemn a fost momentul, când — după ce au încunjurat amfiteatrul cu moaștele sfinților — pe colina sfântului Ludovic 60.000 primiau binecuvântarea cu sfânta cuminecătură, nu se poate spune.

*

Ca de obicei, noi am lipsit și de aici. A asistat prințul Vladimir Ghika, un profesor de teologie dela Satu-mare Dr. Scheffler, și patru călugărițe moldovence din mânăstirea

Știri mărunte

Personale. Marția trecută, în 27 Maiu, s'a întors dela Roma, I. Preasfinția Sa p. mitropolit VASILE, sosind în pace și în cele mai bune condiții de sănătate. Deși a sosit seara târziu și timpul era ploios, I. Preasfinția Sa a fost așteptat la gară de un public foarte numeros — în frunte cu Mgr. Dr. Ambrosiu Chețianu vicarul mitropoliei și cu membrii Capitulului —, care a ținut să-și arate și pe această cale sentimentele de alipire și dragoste ce i-le poartă.

— P. Ven. Ordinariat arhidiecezan a numit pe p. Ioan Agârbiceanu, paroh al parohiei centrale din municipiul Cluj și protopop al districtului protopopesesc cu acelaș nume.

Concurse. P. Ven. Ordinariat arhidiecezan publică, cu terminul de 15 Iunie c. concurs la parohiile Posmuș (prot. Fărăgău), Căcova (prot. Aiud) și Fabenița (prot. Reghin).

Adunarea generală a societății de geografie. Vineria trecută, în 23 Maiu c. s'a ținut la București sub prezidiul dlui general C. Coandă și în prezența înaltului Regent C. Sărățeanu, adunarea generală a societății regale de geografie. În afară de chestiunile curente de ordin administrativ, membri acestei adunări au putut asculta și două conferențe deosebit de interesante, dintre cari una a p. Ștefan Manciulea, harnicul profesor dela liceul nostru din Blaj, care a vorbit despre «Elementul românesc la granițele de Apus ale țării». Studiul p. Manciulea este un răspuns documentat la propaganda ungurească, care a cercat să convingă Europa, că România n'ar avea nici un drept istoric asupra părților apusene ale țării. El a fost ascultat cu multă plăcere de întreagă asistența. A doua conferență a fost a dlui Mihail Manoilescu, care a vorbit despre „Declinul Europei”, privit mai ales din punct de vedere economic.

Locale. Duminica viitoare, la Rusalii, va predica în catedrală p. Dr. Leon Sârbu, spiritual la Seminarul teologic.

— Luni trecută s'a pronunțat la Cluj, în Comisiunea de revizuire, sentința în chestia contestației ridicate față de alegerea Consiliului co-

Notre Dame de Sion de aici, care își alege elevele din straturile mai alese ale societății.

Măcarcă, grație ușurărilor de călătorie oferite de guvernul italian, pe toate căile de comunicație (tren, vapor, aeroplan), cu reducerea de 50%, puteau să vină foarte mulți. Corespondentul DVoastre, care a făcut drumul dela Roma—Ostia la Tunis și înapoi cu aeroplanul, în cele mai excelente condiții, socotindu-și toate cheltuielile, pentru 7 zile, nu a spesat mai mult de 10.000 Lei. Cu 20.000 Lei, s'ar fi putut face un admirabil drum, cu oprire în Roma pe 5 zile, căci reducerea de 50% se putea avea dela granița Italiei, dus și întors.

Cât ar fi câștigat sufletește peregrinii, ce experiențe frumoase ar fi avut, și cât bine ar fi putut face bisericii și țării noastre, o poate spune numai celce a avut fericirea să fie de față.

Cartagina, 7—11 Maiu 1930.

Congresul „Ligii Culturale”. La sf. Constantin și Elena, în 21 Maiu c. s'a ținut la Brăila congresul anual al „Ligii culturale” sub prezidiul d. N. Iorga, rectorul universității din București. Punându-se în discuția congresului programul viitor al Ligii, s'a hotărât între altele ca Liga să dea pe viitor o deosebită atenție elementului românesc din părțile Săcuimei, față de cari Statul nu arată nici pe departe interesul pe care l-ar reclama această problemă. Congresul s'a încheiat cu o excursie pe Dunăre, până la Vâlco.

